

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/131/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122422961
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dušan Ďurian
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6122422961.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Dušana Ďuriana a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Ľubomíra Šablu, ako členov senátu, v spore žalobkyne: A. B. C., D. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v E. E., F. G. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Jánom Vajdom, advokátom so sídlom v Námestove, Štefánikova č. 209/9, proti žalovaným: 1/ H. I. J., nar. XX.XX.XXXX, K. XX J. J., J. D., L., A. M. N., F. X O., O. P. Q. E. R. O. S., a 2/ R. T. J., D. J., nar. XX.XX.XXXX, XXX R. U. J., J. XXX, O. P. Q. E. R. O. S., obidvaja zastúpení JUDr. Ivanom Hegerom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Na Troskách č. 3, o určenie neplatnosti odvolania závetu, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 9C/70/2022-143 zo dňa 03.05.2023, ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e.**

Žalobkyňa je **p o v i n n á** nahradiť žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov odvolacieho konania žalovaných 1/ a 2/.

o d ô v o d n e n i e:

1. Stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 prvá veta prvá rubrika Civilného sporového poriadku; ďalej len „C.s.p.“).

1.1 Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol (prvý výrok) a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ a 2/ trovy konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým vyšší súdny úradník rozhodne o ich výške (druhý výrok).

1.2 V odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa voči žalovaným domáhala určenia, že odvolanie závetu vykonané poručiteľom F. L. J. (ďalej aj „poručiteľ“) vo forme notárskej zápisnice č. N 1408/2019 (NZ 33845/2019, NCRIs 34623/2019) spísanej H. V. E. dňa 15.10.2019 bolo vykonané pod psychickým nátlakom a je absolútne neplatným právnym úkonom; podľa tvrdenia žalobkyne poručiteľ zomrel dňa XX.XX.XXXX, vedie sa po ňom dedičské konanie pod sp. zn. 25D/230/2020, ktorého vedením bol poverený súdny komisár H. H. P., PhD.; uznesením súdneho komisára zo dňa 14.10.2020 bola žalobkyňa odkázaná, aby v lehote 1 mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia podala na súd žalobu proti žalovaným; odvolanie závetu spísaného nebohým poručiteľom dňa 15.10.2019 považovala za neplatný právny úkon podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý bol vykonaný pod psychickým nátlakom zo strany H. W. O., ktorá osoba má záujem na výsledku dedičského konania dôkazom čoho má byť, že zastupoval žalovaných v dedičskom konaní.

1.3 Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal zo skutkového stavu veci zisteného vykonaným dokazovaním a právneho posúdenia veci, podľa ktorého:

(1) v prejednávanej spore ide o žalobu o určenie spornej skutočnosti podľa § 194 Civilného mimosporového poriadku v zmysle § 137 písm. d) C.s.p., pričom ustanovenie § 194 Civilného mimosporového poriadku je osobitným predpisom, z ktorého vyplýva možnosť domáhania sa takéhoto určenia; predmetom sporu potom bola sporná skutočnosť, či nebohý porúčiteľ odvolal svoj predchádzajúci závet z roku 2015 dňa 15.10.2019 vo forme notárskej zápisnice spisanej H. V. E. pod psychickým nátlakom;

(2) psychický nátlak spadá pod požiadavku platnosti právnych úkonov upravenú v § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka jeho slobodného prejavu; o slobodný právny úkon nejde tam, kde právny úkon bol vykonaný v dôsledku psychického donútenia (nátlaku), najmä v dôsledku bezprávnej vyhrážky, čo znamená, že jednajúci v dôsledku jej druhu a intenzity bol prinútený za daných okolností konkrétneho prípadu k svojmu prejavu vôle vyvolaním dôvodného strachu; vyhrážka pri tom musí byť bezprávna, t.j. protiprávna a jej prostredníctvom sa vynucuje niečo, čo týmto spôsobom vynútené byť nesmie; právny úkon donúteného adresáta musí byť potom v priamej príčinnej súvislosti s bezprávnou vyhrážkou;

(3) konanie v prejednávanej spore je typickým kontradiktórnym sporovým konaním; bolo na žalobkyni nielen tvrdiť, ale aj preukázať, že nebohý porúčiteľ konal v dôsledku psychického donútenia; preukázanie tejto skutočnosti by potom malo za následok absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu;

(4) žalobkyňa neuviedla v zápisnici o dedičskom pojednávaní v konaní sp. zn. 25D/230/2020 ani v samotnej žalobe, v čom konkrétne mal spočívať psychický nátlak zo strany H. W. O. na nebohého porúčiteľa; po tom, čo jej bolo doručené vyjadrenie žalovaných k žalobe s výzvou, aby sa k nemu vyjadrila s poukazom na znenie ustanovenia § 153 ods. 2 C.s.p. a § 164 ods. 3 C.s.p. v lehote 10 dní, jej právny zástupca vo svojom vyjadrení obšírne namietal plnomocenstvá žalovaných, pričom zároveň požiadal o predĺženie sudcovskej lehoty o 5 kalendárnych dní na zaslanie vyjadrenia z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti; podľa § 118 ods. 1 a 2 C.s.p., ak tento zákon neustanovuje lehotu na vykonanie úkonu, môže ju určiť súd; lehotu určenú súdom môže súd primerane predĺžiť; z uvedeného vyplýva, že na žiadosť sice súd môže, ale nemusí túto lehotu predĺžiť; bez ohľadu na to, že súd nereagoval na túto žiadosť, mala žalobkyňa aj jej právny zástupca dostať čas, aby sa vyjadrila k vyjadreniu žalovaných, uviedla v čom vidí dôvodnosť svojej žaloby a popísala skutkové okolnosti, na základe ktorých tvrdila, že došlo k psychickému nátlaku na porúčiteľa zo strany H. W. O.;

(5) žalovaní vo vyjadrení spochybnili existenciu dôvodu, pre ktorý by mal H. W. O. vykonať nátlak na nebohého porúčiteľa, keďže tento nemal mať prečo záujem na výsledku dedičského konania; tento dôvod neuviedla žalobkyňa ani do termínu pojednávania dňa 29.03.2023, t.j. počas doby dva a pol mesiaca od žiadosti o predĺženie lehoty, ani do skončenia dokazovania; ničím pritom zo strany súdu nebola limitovaná pri realizácii svojich procesných práv, keďže súd napriek jej nečinnosti neaplikoval sudcovskú koncentráciu; až na pojednávaní (t.j. 6 mesiacov od podania žaloby) uviedla, aké konkrétne správanie pána O. považovala za psychický nátlak z jeho strany v priamej príčinnej súvislosti s predmetným právnym úkonom nebohého porúčiteľa; dôvodom, prečo mal tento pristúpiť k odvolaniu pôvodného závetu, malo byť, že mu mal pán O. tvrdiť, že ho žalobkyňa oberá o peniaze, že má frajera a že ho chce opustiť; aj keby mal súd toto tvrdenie za preukázané, vzhľadom k jeho charakteru a intenzite ho nemohol považovať za psychický nátlak, ktorý by predstavoval bezprávnou vyhrážku, na základe ktorej by porúčiteľ konal proti svojej vôli;

(6) pokiaľ žalobkyňa na otázku svojho právneho zástupcu na pojednávaní uviedla, že sa mu mal svedok O. vyhrázať, že podá na neho trestné oznámenie pre neplnenie si povinnosti odvádzať poplatky do „insurance“ v Anglicku, tieto tvrdenia ničím nepreukázala; z dokazovania vyplynulo, že svedok bol v priateľskom pomere k nebohému porúčiteľovi; rovnako nebolo sporné, že vzťah svedka ako aj porúčiteľa k jeho bývalej manželke bol dobrý; táto mu pomohla vybaviť v Anglicku dôchodok, napriek tomu, že si neplatil „insurance“ a tento aj poberal;

(7) zo svedeckej výpovede notárky E. (ktorej výpoveď považoval súd za najobjektívnejší dôkaz, vzhľadom k tomu, že nemá žiaden blízky vzťah k stranám sporu alebo k jeho predmetu) mal súd preukázané, že návšteva nebohého v jej úrade bola vopred dohodnutá; konala sa v dopoludňajších hodinách dňa 15.10.2019 o 10.15 hod, pričom pri odvolaní závetu nebol nikto iný prítomný; porúčiteľ sa jej javil ako osoba, ktorá je spôsobilá k právnym úkonom, vedomá si obsahu a následku tohto právneho úkonu;

(8) o tom, že nebohý porúčiteľ konal slobodne a vážne, svedčí aj tá skutočnosť, že po návrate žalobkyne z dovolenky trvalo vyše dvoch mesiacov (až v januári 2020), kedy sa jej s touto skutočnosťou priznal; nič mu nebránilo v tom, ak konal v afekte alebo unáhlene alebo sa cítil zmanipulovaný, túto situáciu riešiť; to, že to neskôr oľutoval a chcel to napraviť skôr svedčí o tom, že považoval svoj krok za správny,

a až neskôr zväžil (zrejme po tom, čo ho jeho deti nenavštívili, hoci mu to sľubovali), že sa nejednalo o správny krok; aj napriek covidu existovali pritom aj iné možnosti spisania platného závetu, než vo forme notárskej zápisnice, ktoré však nevyužil; samotná žalobkyňa uviedla, že stále čakal, že bývalá manželka spolu so synom si prídu poňho a odvezú ho do Anglicka; z uvedeného nevyplýva, že by mal s bývalou manželkou zlý vzťah, alebo že by sa mu vyhrážala; dôvod, prečo by sa mu mal vyhrážať udaním svedok O., žalobkyňa nešpecifikovala a to napriek námietkam žalovaných v replike; všeobecné tvrdenie, že mal mať prospech z dedičstva po nebohom poručiteľovi, žalobkyňa ničím nepodložila, a to ani v rovine úvah, nieto dôkazov; pokiaľ z rozhovoru nebohého poručiteľa s matkou sa mal svedok, jej syn, dozvedieť, že svedok O. nadviazal konverzáciu s jeho deťmi s tým, že ho prídu pozrieť, ak majetok prepíše na nich, ani takéto tvrdenie nemožno klasifikovať svojou intenzitou a charakterom ako nedovolené psychické donútenie; z uvedených dôvodov súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno ohľadom svojho tvrdenia spornej skutočnosti, t.j. psychického nátlaku na poručiteľa pri odvolaní závetu v dedičskom konaní;

(9) plnomocenstvá udelené zo strany žalovaných svojmu právnenému zástupcovi považoval súd prvej inštancie za platné (body 63 až 73 odôvodnenia napadnutého rozsudku);

(10) vo vzťahu k námietke žalobkyne, že sa súd neoboznámil s pripojeným dedičským spisom, súd prvej inštancie uviedol, že tento pripojil z dôvodu preskúmania včasnosti podanej žaloby; obe strany ako účastníci dedičského konania boli s jeho obsahom oboznámení; žalobkyňa nenavrholo oboznámenie sa s konkrétnym dôkazom z dedičského spisu; k žalobe pripojila fotokópiu uznesenia súdneho komisára a potvrdzujúceho uznesenia súdu vo vzťahu k odkázaníu na podanie žaloby v zmysle ustanovenia § 194 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku;

(11) súd umožnil žalobkyni a jeho právnenému zástupcovi vypočuť navrhnutého svedka H. W. O. na pojednávaní; predvolal ho, hoci žalobkyňa nepoužila postup pri navrhovaní tohto dôkazu podľa § 197 ods. 2 C.s.p. a nepožiadala súd o jeho predvolanie; jeho výsluch súd ukončil po jeden a pol hodine z dôvodu, že hoci žalobkyňa navrhla svedka vypočuť na okolnosti psychického nátlaku na nebohého poručiteľa, ktorá otázka bola kľúčová pre posúdenie dôvodnosti žaloby, otázky kladené jej právneným zástupcom k preukázaniu tejto tvrdenej skutočnosti vôbec nesmerovali; z uvedených dôvodov súd prvej inštancie nepovažoval ďalšie vedenie výsluchu svedka za dôvodné, hospodárne a účelné;

(12) na základe u vedeného súd prvej inštancie žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol.

1.4 Súd prvej inštancie rozhodol s poukazom na ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka; o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. a plne úspešným žalovaným priznal proti žalobkyni náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní (§ 393 ods. 2 prvá veta druhá rubrika C.s.p.).

2.1 Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu včas odvolanie zo dňa 03.07.2023 (č.l. 160-167 spisu); rozsudok súdu prvej inštancie napadla v celom rozsahu; vyjadrila názor, že neboli splnené procesné podmienky (§ 365 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom porušil jej právo na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b/ C.s.p.), súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 365 ods. 1 písm. e/ C.s.p.), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) a napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.); v odvolaní konkrétne namietala, že:

(1) výrok napadnutého rozsudku o zamietnutí žaloby je neurčitý, pretože z neho nevyplýva, čo bolo predmetom žaloby;

(2) v plnomocenstvách udelených žalovanými ich právnenému zástupcovi sú v označení žalovaných rozdiely oproti údajom ohľadne žalovaných v dedičskom spise sp. zn. 25D/230/2020 (bydlisko), v plnomocenstvách je uvedená aj nesprávna adresa trvalého pobytu žalobkyne a je nesprávne a neurčito vymedzený predmet budúceho konania sporového konania, súčasne na plnomocenstvách chýba uvedenie, že právny zástupca žalovaných plnú moc prijal, preto sú obidve plnomocenstvá neplatné;

(3) podľa dedičského spisu sp. zn. 25D/230/2020 žalovaný 1/ udelil tzv. generálnu plnú moc svedkovi H. W. O., podpis žalovaného na tomto plnomocenstve nie je totožný ako na plnomocenstve udelenom právnenému zástupcovi v prejednávanej spore, navyše tzv. generálna plná moc nebola vypovedaná, preto právny zástupca žalovaných nemohol na základe tzv. špeciálnej plnej moci v prejednávanej spore zastupovať žalovaného 1/;

- (4) nebola splnená procesná podmienka zastúpenia žalovaných, pretože plnomocenstvá predložené do spisu neboli predložené v elektronickej podobe s autorizáciou žalovaných 1/ a 2/ ani so zaručenou konverziou;
- (5) súd prvej inštancie nerozhodol o žiadosti jej právneho zástupcu zo dňa 13.01.2023 o predĺženie sudcovskej lehoty na vyjadrenie k podaniu žalovaných zo dňa 16.12.2022, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces;
- (6) súd prvej inštancie bezdôvodne nenariadil predbežné prejednanie sporu podľa § 168 ods. 1 C.s.p.;
- (7) súd prvej inštancie porušil povinnosť podľa § 181 ods. 2 C.s.p. a na pojednávaniach dňa 29.03.2023 a dňa 03.05.2023 neuviedol predbežné právne posúdenie veci, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces a napadnutý rozsudok predstavuje tzv. prekvapivé rozhodnutie;
- (8) súd prvej inštancie sa v zmysle § 148 ods. 1 C.s.p. nepokúsil o uzavretie zmiernu;
- (9) procesné poučenia zo strany súdu prvej inštancie uvedené v zápisnici o pojednávaní zo dňa 29.03.2023 neboli v skutočnosti dané, informácia v zápisnici o pojednávaní o splnení poučovacej povinnosti je preto nepravdivá; zvukové záznamy z pojednávania zo dňa 29.03.2023 a dňa 03.05.2023 sú vyhotovené nekvalitne a sú čiastočne nezrozumiteľné;
- (10) svedkyňa H. V. E. nebola pred výsluchom písomne zbavená mlčanlivosti podľa § 39 ods. 2 písm. a) Notárskeho poriadku, pretože písomné zbavenia povinnosti mlčanlivosti podpísané žalobkyňou a C. C. C. boli do spisu doložené až po jej výsluchu; súčasne C. C. C. ako substitučný zástupca právneho zástupcu žalovaných nebol oprávnený zbaviť svedkyňu mlčanlivosti, pretože bol oprávnený len zastupovať na pojednávaní a navyše na to nebol splnomocnený ani samotný právny zástupca žalovaných; výsluch svedkyne H. V. E. preto predstavuje nezákonný dôkaz, na ktorý nemal súd prvej inštancie pri rozhodovaní prihliadať;
- (11) súd prvej inštancie sa v prejednávanom spore opakovane dopúšťal procesných pochybení, ktoré boli vždy v jej neprospech a vždy v prospech žalovaných; dôkazom je skutočnosť, že súd prvej inštancie na pojednávaní bezdôvodne a procesne nesprávnym spôsobom ukončil výsluch svedka H. W. O.; sudkyňa JUDr. Jarmila Jánošová opakovane zasahovala do jej výpovede, do prednesov jej advokáta H. H. Q., do výsluchu svedka R. C., do výsluchu svedkyne H. V. E. a do výsluchu svedka H. W. O., tieto výsluchy neustále prerušovala a komentovala otázky; pri výsluchu svedka H. W. O. sudkyňa chcela, aby jej advokát odôvodňoval otázky kladené svedkovi, hoci ju upozornili, že svedok dlhodobo žije na území Slovenskej republiky a rozumie slovenskému jazyku, nakoľko 17 rokov mal živnostenské oprávnenie na tmočnícke a prekladateľské služby; sudkyňa neurobila nič preto, aby svedka H. W. O. donútila odpovedať na všetky kladené otázky a aby odpovedal pravdivo; sudkyňu nezaujímalo, že svedok klamal; pri pokračovaní výsluchu svedka H. W. O. by sa preukázal psychický nátlak svedka na poručiťľa, v dôsledku ktorého je odvolanie závetu zo dňa 15.10.2019 neplatným právnym úkonom;
- (12) súd prvej inštancie jej nedoručil všetky podania, ktoré sa nachádzajú v papierovej podobe v súdnom spise, napr. uznesenie súdu zo dňa 13.04.2023 o ustanovení C. P. Q. X. za tmočníčku z anglického jazyka v tomto konaní; súd prvej inštancie jej nedoručil ani všetky podania právneho zástupcu žalovaných, čím došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní a jej práva na spravodlivý proces;
- (13) súd prvej inštancie rozhodol predčasne bez riadneho zistenia skutkového stavu veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, t.j. (a) výsluch žalovaných podľa § 195 ods. 1 C.s.p., (b) výsluch svedka H. W. O., ktorý nebol dokončený na pojednávaní dňa 03.05.2023, (c) výsluch svedkyne H. V. E., keďže jej výsluch na pojednávaní dňa 29.03.2023 bol nezákonný a (d) dokazovanie oboznámením dedičského spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 25D/230/2020 ako listiny podľa § 204 C.s.p. a to najmä plných mocí udelených žalovanými, závetu, odvolania závetu a prednesov strán konania na jednotlivých dedičských pojednávaniach; súd prvej inštancie neodôvodnil nevykonanie navrhnutých dôkazov a ani uznesením nerozhodol o zamietnutí jej návrhov na vykonanie dokazovania;
- (14) napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený a je nepresvedčivý, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces;
- (15) súd prvej inštancie vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil, v dôsledku čoho na základe nedostatočne vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým a právnym záverom;
- (16) výrok napadnutého rozsudku o trovách konania je nevykonateľný a neurčitý, pretože je v rozpore so súdnou praxou (uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017) a nie je v ňom uvedené, kto konkrétne (t.j. ktorý vyšší súdny úradník akého súdu) a kedy vydá uznesenie súdu prvej inštancie o výške trov konania;
- (17) na základe uvedeného navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.2 Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení zo dňa 23.08.2023 (č.l. 216-221 spisu) k odvolaniu žalobkyne prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedli, že ho považujú za nedôvodné, napadnutý rozsudok je vecne správny a navrhujú jeho potvrdenie. Vo vyjadrení sa podrobne vyjadrili ku všetkým odvolacím námietkam žalobkyne, s ktorými nesúhlasili. Vyjadrili názor, že súd prvej inštancie sa nedopustil vytýkaných procesných pochybení v rámci svojho procesného postupu ani v rámci dokazovania. Súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav veci a vec správne právne posúdil, pretože tvrdený psychický nátlak na poručiťľa nebol preukázaný. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je riadne odôvodnený v súlade so zákonom.

2.3 Žalobkyňa v odvolacej replike zo dňa 18.09.2023 (č.l. 231-234 spisu) prostredníctvom svojho právneho zástupcu zopakovala svoju argumentáciu uvedenú v podanom odvolaní, pričom v podstate doplnila a zdôraznila, že:

(1) súd prvej inštancie nekonal s H. W. O. ako so zástupcom žalovaných napriek tomu, že v dedičskom spise sp. zn. 25D/230/2020 sa nachádzajú plné moci zo dňa 22.05.2020 udelené žalovanými; súd prvej inštancie nesprávne konal s právnym zástupcom žalovaných, ktorý nepredložil do spisu plné moci od žalovaných, ktorí by boli nimi podpísané;

(2) plná moc zo dňa 29.04.2020 pre H. W. O. je v anglickom jazyku, ktorý nie je úradným jazykom v Slovenskej republike; substitučnému zástupcovi C. C. C. nič nebránilo, aby na pojednávaní dňa 03.05.2023 dal túto plnú moc a aj iné anglické doklady preložiť tlmočnice, ktorá bola osobne prítomná na tomto pojednávaní;

(3) zo zvukového záznamu z pojednávania dňa 03.05.2023 je zrejmé, že súd prvej inštancie riadne neprotokoloval otázky jej právneho zástupcu na svedka H. W. O. a odpovede svedka H. W. O. o anglickej plnej moci udelenej žalovaným 1/ dňa 29.04.2020 pre svedka H. W. O., na ktorej je úradne overený podpis žalovaného 1/ a ktorá je založená v dedičskom spise; podpis na tejto plnej moci nie je totožný s podpisom žalovaného 1/ na plnomocenstve, ktoré malo byť udelené právnemu zástupcovi žalovaných H. A. Y.;

(4) súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil zbavenie mlčanlivosti notárky H. V. E. pred jej výsluchom, pretože túto nemohol zbaviť mlčanlivosti právny zástupca žalovaných ani jeho substitučný zástupca na pojednávaní; notárka H. V. E. tak nebola zbavená povinnosti mlčanlivosti všetkými právnymi nástupcami poručiťľa a jej výsluch predstavuje nezákonný dôkaz;

(5) zo zvukového záznamu z pojednávania dňa 03.05.2023 je zrejmé, že súd bezdôvodne a procesne nesprávnym spôsobom ukončil výsluch svedka H. W. O.; súdu prvej inštancie nič nebránilo, aby jej právnemu zástupcovi umožnil pokračovať vo výsluchu tohto svedka; navyše súd prvej inštancie vôbec neumožnil výsluch svedka zo strany samotnej žalobkyne;

(6) súd prvej inštancie jej ani jej právnemu zástupcovi nedoručil všetky podania, ktoré sa nachádzajú v papierovej podobe v súdnom spise, napr. uznesenie súdu zo dňa 13.04.2023 o ustanovení C. P. Q. X. za tlmočnicu z anglického jazyka v tomto konaní; toto uznesenie súdu sa preto nemohlo stať právoplatné a vykonateľné, čo znamená že tlmočnica nebola platne ustanovená za tlmočnicu v tomto konaní a teda C. P. Q. X. nebola oprávnená tlmočiť na pojednávaní dňa 03.05.2023 výpoveď svedka H. W. O.;

(7) výsluch svedka H. W. O. navrhla už v podanej žalobe a to na jeho psychický nátlak na poručiťľa; v podanej žalobe navrhla vykonanie aj výsluchu jej osoby ako strany sporu, výsluch svedkov R. C. a T. C. a dokazovanie oboznámením dedičského spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 25D/230/2020; v priebehu pojednávania dňa 29.03.2023 a následne aj na pojednávaní dňa 03.05.2023 navrhla výsluch žalovaných ako strán sporu a výsluch svedkyne H. V. E.; tieto skutočnosti sú zrejmé zo zvukových záznamov z týchto pojednávaní;

(8) na základe uvedeného zotrvala na podanom odvolaní a svojej odvolacej argumentácii.

2.4 Žalovaní 1/ a 2/ v odvolacej duplike zo dňa 27.10.2023 (č.l. 259-261 spisu) k odvolacej replike žalobkyne prostredníctvom svojho právneho zástupcu zopakovali svoju odvolaciu argumentáciu a navrhli potvrdenie napadnutého rozsudku.

3. Dôkazy vykonané v odvolacom konaní a ich vyhodnotenie (§ 393 ods. 2 prvá veta tretia rubrika C.s.p.)

3.1 V prejednávanej spore nevykonali odvolací súd v odvolacom konaní žiadne dôkazy a pri rozhodovaní bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.).

4. Zistený skutkový stav a právne posúdenie veci s prípadným odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax (§ 393 ods. 2 prvá veta štvrtá rubrika C.s.p.).

4.1 Krajský súd, funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalobkyne podľa § 34 C.s.p., preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 C.s.p. len v rozsahu odvolania žalobkyne podľa § 379 C.s.p. a z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 C.s.p. a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

4.2 Podľa § 387 ods. 1 C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

4.3 Podľa § 387 ods. 2 C.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

4.4 Odvolanie žalobkyne nie je dôvodné. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu o podanom odvolaní bol postačujúci skutkový stav veci, ako ho zistil súd prvej inštancie, z ktorého pri rozhodovaní vychádzal aj odvolací súd (§ 383 C.s.p.); pre rozhodnutie odvolacieho súdu o podanom odvolaní nebolo potrebné opakovať ani dopĺňať dokazovanie (§ 384 C.s.p.).

4.5 Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalobkyne ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie a udáva, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie vo vzťahu k splneniu podmienok na zamietnutie žaloby žalobkyne, v tomto smere si osvojuje dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a v zmysle § 387 ods. 2 C.s.p. na tieto v plnom rozsahu poukazuje; na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a reagujúc na odvolacie dôvody odvolací súd udáva, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil; z dôvodu, že odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný (§ 379 C.s.p.; § 380 C.s.p.), pri posudzovaní veci sa zaoberal len námietkami uvedenými v odvolaní a procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku z hľadiska, či došlo k vadám, ktoré sa týkajú procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.).

4.6 Odvolací súd sa po preskúmaní veci stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v prejednávanej spore boli splnené zákonné podmienky na zamietnutie žaloby žalobkyne. Podstatou podanej žaloby bolo tvrdenie žalobkyne, že k odvolaniu závetu zo strany poručiteľa došlo dňa 15.10.2019 na notárskom úrade H. V. E. na základe psychického nátlaku zo strany svedka H. W. O.. Ani podľa odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania nevyplýval tvrdený psychický nátlak na poručiteľa pred odvolaním závetu. Súd prvej inštancie preto žalobu žalobkyne správne ako nedôvodnú zamietol. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

4.7 Pokiaľ ide o konkrétnu odvolaciu argumentáciu žalobkyne (§ 387 ods. 3 C.s.p.) odvolací súd v podrobnostiach udáva, že:

(1) výrok napadnutého rozsudku o zamietnutí žaloby žalobkyne pokladá odvolací súd za súladný so súdnou praxou; z výroku napadnutého rozsudku v spojení s jeho odôvodnením je dostatočne zrejmé, aký nárok žalobkyne bol predmetom sporu a ako súd prvej inštancie rozhodol;

(2) zastúpenie žalovaných 1/ a 2/ právnym zástupcom považuje za platné a riadne preukázané; predložené splnomocnenie zo strany žalovaných 1/ a 2/ udelené ich právnomu zástupcovi má všetky zákonné náležitosti a je dostatočne určité; skutočnosť prijatia zastupovania vyplýva z podpisu splnomocnení zo strany právneho zástupcu žalovaných; predložené splnomocnenia boli súdu prvej inštancie predložené s doložkou o ich zaručenej konverzii do elektronickej podoby, ako to uviedol aj súd prvej inštancie (body 63 až 73 odôvodnenia napadnutého rozsudku); drobné rozdiely v označení žalovaných na splnomocneniach oproti údajom v dedičskom spise sp. zn. 25D/230/2020 nespôsobujú neplatnosť splnomocnení pre ich neurčitost'; súčasne nie je ani pochybnosť o osobe právneho zástupcu žalovaných, ktorý jediný predložil do spisu splnomocnenia od žalovaných; prípadná existencia iného splnomocnenia udeleného žalovaným 1/ inej osobe (svedkovi O.), pokiaľ toto nebolo zo strany žalovaného 1/ alebo jeho zástupcu predložené do spisu v prejednávanej spore, nemá na prejednaný spor žiadny vplyv; úvaha žalobkyne, že prípadné udelenie tzv. generálneho splnomocnenia zabraňuje udeleniu splnomocnenia inej osobe je nesprávna;

(3) nerozhodnutie súdu o predĺžení sudcovskej lehoty samo osebe nespôsobuje porušenie práva strany na spravodlivý proces;

(4) súd nie je povinný v každom prípade nariadiť predbežné prejednanie sporu podľa § 168 ods. 1 C.s.p.;

(5) nie je pravdivé odvolacie tvrdenie žalobkyne, že súd prvej inštancie nesplnil svoju povinnosť postupovať podľa § 181 ods. 2 C.s.p., pretože opak vyplýva zo zvukového záznamu o pojednávaní zo dňa 29.03.2023; okrem toho postup súdu v rozpore s § 181 ods. 2 C.s.p. a ani neuvedenie predbežného právneho posúdenia veci samy osebe nepredstavujú porušenie práva strany na spravodlivý proces, pretože nie je vylúčená z uplatňovania svojich procesných práv;

(6) ani podľa odvolacieho súdu neboli podmienky na postup súdu prvej inštancie podľa § 148 ods. 1 druhá veta C.s.p., pretože z postoja sporových strán v rámci prípravy pojednávania bolo zrejmé, že nie sú ochotné uzavrieť zmier; okrem toho ani postup súdu v rozpore s § 148 ods. 1 C.s.p. nepredstavuje porušenie práva strany na spravodlivý proces;

(7) žalobkyňa bola v spore zastúpená právnym zástupcom z radov advokátov, preto súd prvej inštancie nebol v zmysle § 160 ods. 2 písm. b) C.s.p. povinný voči nej plniť poučovaciu povinnosť; formálny údaj o poučeníach v zápisnici o pojednávaní zo dňa 29.03.2023 a zo dňa 03.05.2023 je preto bez právneho významu;

(8) podľa obsahu spisu ako aj podľa zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 29.03.2023 bola svedkyňa H. V. E. pred svojím výsluchom riadne písomne zbavená mlčanlivosťou v zmysle § 203 ods. 2 C.s.p. zo strany sporových strán; aj podľa odvolacieho súdu bol substitučný zástupca žalovaných oprávnený zbaviť svedkyňu (notárku) povinnosti mlčanlivosťou, pretože takéto oprávnenie vyplývalo právnomu zástupcovi žalovaných z udelených splnomocnení (tieto boli výslovne udelené aj na zastupovanie v otázkach, na ktoré je potrebné osobitné splnomocnenie); dôkaz výsluchom svedkyne H. V. E. (notárky) považuje odvolací súd za vykonaný v súlade so zákonom (t.j. nejde o nezákonný dôkaz);

(9) odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením žalobkyne, že súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 03.05.2023 nedôvodne a predčasne ukončil výsluch svedka H. W. O.; zo zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 03.05.2023 vyplýva, že právny zástupca žalobkyne mal dostatočný časový priestor na výsluch navrhnutého svedka, kladené otázky na svedka však napriek opakovaným upozorneniam zo strany súdu prvej inštancie nesúviseli s predmetom konania (§ 202 ods. 2 C.s.p.), pretože sa vo veľkom rozsahu netýkali tvrdeného nátlaku zo strany svedka na poručiteľa, ale na rôzne otázky vzťahov svedka s rodinou poručiteľa, tvrdeného udeleného splnomocnenia svedkovi, konania svedka po smrti poručiteľa a podobne; ďalšie trvanie výsluchu svedka nebolo ani podľa odvolacieho súdu v súlade so zásadou hospodárnosti konania; úmysel vykonať výsluch svedka aj zo strany samotnej žalobkyne táto oznámila až v podanom odvolaní;

(10) zo spisu nevyplýva tvrdené nedoručenie podaní stranám zo strany súdu prvej inštancie; uznesenie o ustanovení tlmočníka doručoval súd prvej inštancie správne len ustanovenému tlmočníkovi; odvolací súd zo spisu nezistil tvrdené porušenie zásady rovnosti strán pri doručovaní písomností;

(11) súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku vysvetlil vykonané dokazovanie; výlučne súd rozhoduje, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 C.s.p.); ani podľa odvolacieho súdu nebolo potrebné vykonať dokazovanie výsluchom žalovaných, ktorí podľa skutkových tvrdení žalobkyne neboli prítomní počas komunikácie svedka O. s poručiteľom; výsluch svedkyne H. V. E. a svedka H. W. O. súd prvej inštancie riadne vykonal a vykonal aj dokazovanie obsahom dedičského spisu sp. zn. 25D/230/2020 v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie vo veci samej; podľa zápisnice o pojednávaní zo dňa 03.05.2023 súd prvej inštancie pred rozhodnutím osobitným uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené, preto nebolo osobitne potrebné samostatne rozhodovať o zamietnutí návrhov žalobkyne na vykonanie dokazovania (vyhlásenie dokazovania za skončené v sebe zahŕňa aj to, že súd prípadné ďalšie navrhnuté dôkazy nevykoná); výslovné zamietnutie návrhu na vykonanie dokazovania zákon predpokladá len ohľadne svedka v prípade podľa § 198 ods. 3 C.s.p., čo nie je prípad prejednávaneho sporu;

(12) napadnutý rozsudok nepovažuje odvolací súd za nedostatočne odôvodnený, pretože obsahuje vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých súd prvej inštancie rozhodol (nepreukázanie tvrdeného psychického nátlaku na poručiteľa); za nepreskúmateľný možno považovať len rozsudok, z ktorého vôbec nemožno zistiť dôvody rozhodnutia (R 2/2016);

(13) na základe uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

5. Podstatné vyjadrenia strán prednesené v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal súd prvej inštancie (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 prvá veta C.s.p.).

5.1 V prejednávanom spore odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie ani v obsahu spisu neidentifikoval žiadne podstatné vyjadrenia strán, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal.

6. Podstatné tvrdenia strán uvedené v odvolaní (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

6.1 Žalobkyňa podané odvolanie odôvodnila tým, že neboli splnené procesné podmienky (§ 365 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom porušil jej právo na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b/ C.s.p.), súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 365 ods. 1 písm. e/ C.s.p.), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) a napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.); skutkové zistenia súdu prvej inštancie ako aj právne posúdenie veci ohľadne splnenia podmienok na zamietnutie žaloby žalobkyne považuje odvolací súd za správne a odvolacími dôvodmi sa žalobkyňi správnosť napadnutého rozsudku nepodarilo spochybníť (body 4.5 až 4.7 odôvodnenia). Odvolací súd nezistil ani tvrdené procesné pochybenia súdu prvej inštancie uvedené v podanom odvolaní. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považuje odvolací súd za riadne odôvodnený, súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol podstatné dôvody pre svoje rozhodnutie, napadnutý rozsudok nemožno považovať za nepreskúmateľný (R 2/2016).

7. Na základe uvedeného odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne v celom rozsahu potvrdil a to vrátane závislého výroku (§ 379 písm. a/ C.s.p.) o trovách konania (druhý výrok), ktorý bol odôvodnený plným úspechom žalovaných v spore; formulácia výroku napadnutého rozsudku o trovách konania zodpovedá aj súdnej praxi, tento považuje odvolací súd za vykonateľný (bod 8 odôvodnenia rozsudku).

8. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci a v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Nakoľko žalovaní boli v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešní, priznal im odvolací súd proti žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (100 %); z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania do povinnosti ich náhrady (porovnaj napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov odvolacieho konania žalovaných rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

9. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

10. Rozsudok bol písomne vyhotovený v predĺženej lehote podľa § 223 ods. 3 C.s.p. v spojení s § 378 ods. 1 C.s.p.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 C.s.p. (§ 425 C.s.p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania podľa § 127 ods. 1 C.s.p. (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo sa obrátiť na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže súčasne so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 C.s.p. a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.